

del Mas Barrat són uns *fenasés* on bull l'aigua», car amb el mateix sentit precis té força més extensió *fener*, vivíssim a tota Ribagorça, Pallars i més a l'Est (*Feners*, poblet arran de Gósol, ja en docs. dels Ss. ix o x).³ Ja l'usà Verdager (*Obres*, Bna., 1907, vi, 20), i avui se sent en gran abundància en totes les valls pirinenques, des de la Baixa Cerdanya (BDC xxiii, 290 fins un tros endins d'Aragó («*fené* das Comas», Plan de Gistau, 1965). Quasi sempre són paratges on no sols hi ha molta herba tendra sinó naixements d'aigua,⁴ degotissos o bé barranquets.⁴ Hi ha hagut un femení *fenera*, menys estès: partida i bordes de la *Fenéra* a Sant Romà de T., *Font de la Fenéra* a Braní, *Coma-fenéra* a Olb; que a Olot només és 'terra poblada de fenc' (*AlcM*). Un *+fenerôt* 'aiguamoll', Tor de Vall Ferrera. *Fenassera*. *Fenassa*. *Fenosa* 'fenaletes, les espiguetes que es fan a les vores dels camins', Bellmunt del Priorat (1935): poc té a veure això amb el fonoll —marí o no— per això i encara més per les possibilitats derivatives, poca relació pot haver-hi entre això i el *fenoll* o *FONOLL* (contra el que vol *AlcM*).

Fenal, potser és simplement 'fenc' en un doc. de St. Bartomeu del Grau, del S. xv (cito a *TREPAR*), i *CostManc.* I (s. v., mal grafiat *fanals*); tarr. BDC vi, 44; xvii, 22; cf. *Fenals* platges conegudes a la Vall d'Aro i a Lloret de Mar; «prengueren la santa ymage y devallaren a la capella de Sant Salvador, e lo bisbe, vehent que dita capella era feta de pals y cuberta de *fenal* y terra, no volgué aquella dexar en tal lloc --- no ere lloc condecant lo seu oratori de St. Salvador per ser fet de pals y cubert de *fanal* ---», doc. de 1584 escrit pel rector de Vilalleons (Osona: F. Solà, *Monogr. Hist. de Puig-l'Agulla*, Vic 1916, p. 40); n'hi ha molt en el delta del Llobregat, pels camps incultes, té una tija seca i prima de color groguenc, amb una espiga a l'extrem, i em va lleure vota els estanys del Prat, el 1932, notar que era la mateixa que a Sant Pol de Mar en deien *fenaletes*, naixent pels marges i erms (1927): «per la banda de mar els tendals de sorra, amb la seva calba motejada de panicals, que t'esgarrinxen els turmells, i algun bri de *fenal* o de jonquet que, de tan rars, ni trenquen el color de l'areny ---», Coromines (*Prometeu*, xi, § 2, p. 188); igual (*fanál*) a Torrelles de Foix (1955). Que l'ús de *fenal* és antiquíssim a les terres catalanes n'és prova eloqüent el nom de *Felanitx* < *Fenalitx*, del plural mossàrab *fenáliš*.

+Fenaleda 'camp ple de fenal': «al seu voltant s'asseuen / ab los ulls a la font, lo cor a Déu, / mirant com, per l'eixuta *fenaleda* / s'escorre l'aygua freda / que, febrosa de set, la terra 's beu», Verdager (*Fug. a Egipte*, ed. Pop. I. Cat., p. 36).

CR.: *Herba-fé*, nom que donen a Andorra, em deien a Estaon (1934), a l'herba farratgera que a Cardós anomenen *farçó* (FENUM RUBEUM), collita que donen els *maïencs* ('pastura de maig, magenta'); o *fenugrec* [c. 1500, *fenigrec* (S. xiv, Alcoati), BDC xvii, 23; Cauliac] i *senigrec* [Lacav.], pres del ll. *fenum graecum* id. probablement per conducte de l'oc. ant. *fenugrec* (pron. amb *ü*, d'on la *i* nostra); la variant amb *s-* (també algun cas de *senugrec* en oc.), deguda a con-

taminació d'un sinònim fr. dial. *saint foïn* (estès avui fins als Pirineus, gc. *sanfouen*, etc.). *+Fenicol* (-*kól*) planta hortícola o farratgera que conreen a Vallmanya (Canigó, 1960), cf. *col-i-flor*.

¹ Sobre la italiana *fieno* han discrepat els parers, però modernament es tendeix a explicar d'una altra manera el seu diftong (que no és pas general en els dialectes italians), així darrerament M-Lübke (*REW*), Prati, etc., i ja abans Merlo i Jud; el primer proposava abans altres coses o no ho veia clar (*Gramm. des l. rom.* I, 55). Els indicis prellatins en aquest cas són menys guiadors que els romànics (cf. Pok., *IEW*, 242; Earnout-M.; Walde-H.). —

² No pertot designa la mateixa espècie; *precisions* botàniques i altres, Cavanilles (*Obs.* II, 324); *CostManc.* I, s. v. Semblant al *cerver* (S. d'En Galc.), al *serreig* (V. d'Ebo); fa com espiguetes de cereal, en llocs incultes, vores de camins, semblant a les fenaletes del Nord (Traiguera); al llarg de les sèquies (Alberic), com l'abellatge d'altres llocs, s'usa per fer la «caputxa» del buc d'abelles (que és de síscia), a Sallent de Xàtiva; d'una classe especial, no llunyana de la cugula, en diuen *fenàs del nuguet*, Orba (1961-3). — ³ Altra prova de gran antiguitat és l'aparició amb l'aglutinació del prefix locatiu IN (en la manera andorrano-pallaresa, *Encamp*, *Enviny*, *Envalira*, etc., E. T. C. II, 9, 37): *Enfener-redó* a Cabdella (1964). La combinació amb el sufix pre-romà -OI en *Fenerui*, gran vall damunt Senet, a l'Alta Ribagorçana; a la Vall de Boí la gran partida d'*Estanyo-Finèstro*, aigües amunt de Taüll, on es compten sis o set grans feners paral·lels: cap relació semàntica possible amb FENESTRA o STAGNUM essent al fons de la vall i sense estany, pot sortir d'*Estallo-fenèstro* (veg. *ESTALL*), i resultar d'un genitiu plural indoeuropeu en -ŌN d'un collectiu sorotàptic en -ASTRĪO- o en -ESTRO-, com sigui que també el cas de *Fenerui* invitaria a pensar en derivats pre-romans d'un germà i no pas d'un descendent del ll. FENUM. — ⁴ «Vora el barranc de la Censada hi ha un *fené* que en diuen lo Torrent de la Verneda», Estamariu (1935); «*fené*: indret on sempre hi va l'aigua i hi surt una font», Farrera de Pallars (1933). A Pobellà de Flamicell lo *fené de Coma-siberons* < F- CUMBÆ SUPERIORIS (amb dissim. *r-r* > *r-n* i *so-ó* > *se-ó*, seguida de metàtesi *e-i* > *-i-e*); allà mateix: «lo Torrent de la Solana naix als *fenés* del Castell», partida «abanida» (on no poden entrar els ramats d'ovelles, només vaques). A Enviny *Lo Fené Mayó*, oposat al *Fené de Regalo*, que es diu així per l'aigua que hi regala a la Font del F. de Re., on neix. D'altres en tinc a la vista a Olb, Rialb, Llessui, St. Romà de Tavernoles; a Bof, Durro i Taüll molts. Al llarg del Segre, també en veig a tots els termes aigües amunt d'Oliana: Lavansa, Castellàs, Guils, Noves, Ars, etc.

Fenda, V. *fems* *Fendalla*, *fendir*, V. *fendre*

FENDI, *fer* ~, 'fallar, cedir, anar-se'n avall' bal., i Terra Ferma *jugar a fendi* o *flèndi(t)* 'a fer cedir el